

Cuprins

Prefață	13
Abrevieri.....	17

TITLUL I. IDENTIFICAREA PERSOANEI FIZICE

NOȚIUNI INTRODUCTIVE.....	21
----------------------------------	-----------

Capitolul I. Persoana fizică - subiect al raporturilor

juridice civile.....	21
<i>Secțiunea I. Subiectele de drept civil.....</i>	<i>21</i>
1. Considerații generale cu privire la subiectele de drept civil	21
2. Noțiunea capacității civile a persoanei fizice și caracterele sale juridice	27
<i>Secțiunea a II-a. Capacitatea de folosință a persoanei fizice.....</i>	<i>33</i>
1. Noțiunea capacității de folosință a persoanei fizice	33
2. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice	35
3. Începutul capacității de folosință a persoanei fizice	37
4. Încetarea capacității de folosință a persoanei fizice	40
<i>Secțiunea a III-a. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice</i>	<i>44</i>
1. Noțiunea capacității de exercițiu a persoanei fizice.....	44
2. Capacitatea deplină de exercițiu	46
3. Lipsa capacității de exercițiu	49
4. Capacitatea de exercițiu restrânsă	51
5. Sancțiunea actelor juridice încheiate cu nesocotirea lipsei ori restrângerii capacității de exercițiu	53

Capitolul II. Identificarea persoanei fizice.

Considerații generale	55
<i>Secțiunea I. Noțiunea și necesitatea identificării persoanei fizice</i>	<i>55</i>
1. Noțiunea de identificare a persoanei fizice.....	55
2. Necesitatea identificării persoanei fizice	56
<i>Secțiunea a II-a. Natura și caracterele juridice ale atributelor de identificare a persoanei fizice</i>	<i>59</i>

1. Natura juridică.....	59
2. Caracterele juridice ale atributelor de identificare a persoanei fizice	60
<i>Secțiunea a III-a. Apărarea atributelor de identificare a persoanei fizice</i>	<i>61</i>
1. Reglementare legală.....	61
2. Mijloacele de apărare a drepturilor nepatrimoniale.....	62
TITLUL II. NUMELE PERSOANEI FIZICE	65
Capitolul I. Considerații generale cu privire la numele de familie, prenume și pseudonim	65
<i>Secțiunea I. Scurtă prezentare istorică a evoluției dobândirii numelui și principalele teorii cu privire la natura juridică a dreptului la nume</i>	<i>65</i>
1. Evoluția în timp a formării și dobândirii numelui	65
2. Principalele teorii cu privire la natura juridică a dreptului la nume.....	67
<i>Secțiunea a II-a. Noțiunea și caracterele dreptului asupra numelui</i>	<i>70</i>
1. Noțiunea și structura numelui.....	70
2. Caracterele juridice ale dreptului asupra numelui.....	74
<i>Secțiunea a III-a. Considerații generale cu privire la prenume și la pseudonim</i>	<i>78</i>
1. Noțiunea și modul de stabilire a prenumelui.....	78
2. Caracterele juridice ale dreptului la prenume	81
3. Noțiunea și caracterele juridice ale pseudonimului.....	82
Capitolul II. Dobândirea și stabilirea numelui de familie.....	85
<i>Secțiunea I. Dobândirea și stabilirea numelui de familie</i>	<i>85</i>
1. Reglementare legală.....	85
2. Dobândirea și stabilirea numelui de familie	87
Capitolul III. Modificarea numelui de familie	93
<i>Secțiunea I. Considerații generale cu privire la modificarea numelui de familie</i>	<i>93</i>

1. Noțiuni introductive	93
2. Deosebiri între modificarea și schimbarea numelui de familie.....	96
<i>Secțiunea a II-a. Modificarea numelui de familie ca urmare a modificării stării civile.....</i>	<i>98</i>
1. Modificarea numelui de familie ca efect al căsătoriei	98
2. Modificarea numelui de familie ca efect al adopției	110
3. Modificarea numelui de familie ca efect al stabilirii filiației.....	114
Capitolul IV. Schimbarea numelui pe cale administrativă	121
<i>Secțiunea I. Privire istorică asupra evoluției regimului juridic al schimbării numelui pe cale administrativă</i>	<i>121</i>
1. Scurtă prezentare istorică a reglementării schimbării numelui pe cale administrativă	121
2. Reglementarea legală actuală	123
<i>Secțiunea a II-a. Condiții de fond pentru schimbarea numelui</i>	<i>126</i>
1. Reglementare legală.....	126
2. Schimbarea numelui de către minori.....	127
3. Schimbarea numelui de familie al persoanelor căsătorite ..	128
4. Cazurile prevăzute de lege pentru schimbarea numelui.....	129
<i>Secțiunea a III-a. Procedura de schimbare a numelui</i>	<i>132</i>
1. Cererea de schimbare a numelui	132
2. Publicitatea cererii și opozițiile la schimbarea numelui	133
3. Procedura de schimbare a numelui	135
4. Efectele schimbării numelui pe cale administrativă.....	136
<i>Secțiunea a IV-a. Retranscrierea numelui și a prenumelui</i>	<i>137</i>
1. Procedura retranscrierii numelui	137
2. Efectele aprobării cererii de retranscriere a numelui	138
TITLUL III. DOMICILIUL ȘI REȘEDINȚA	140
Capitolul I. Domiciliul.....	140
<i>Secțiunea I. Noțiunea și importanța domiciliului</i>	<i>140</i>

1. Privire istorică asupra reglementării juridice a domiciliului in România	140
2. Noțiunea și caracterele juridice ale domiciliului	143
<i>Secțiunea a II-a. Felurile domiciliului.....</i>	<i>158</i>
1. Reglementare legală.....	158
2. Domiciliul de drept comun	158
3. Domiciliul legal	163
4. Domiciliul profesional	171
5. Domiciliul ales.....	172
Capitolul II. Reședința.....	177
<i>Secțiunea I. Noțiunea și caracterele reședinței.....</i>	<i>177</i>
1. Noțiunea de reședință	177
2. Caracterele reședinței	178
<i>Secțiunea a II-a. Importanța și dovada reședinței.....</i>	<i>180</i>
1. Importanța reședinței.....	180
2. Dovada reședinței	182
Capitolul III. Organizarea evidenței populației. Codul numeric personal și actele de identitate	184
<i>Secțiunea I. Organizarea evidenței populației. Codul numeric personal</i>	<i>184</i>
1. Considerații generale cu privire la organizarea evidenței populației	184
2. Codul numeric personal	186
<i>Secțiunea a II-a. Actele de identitate</i>	<i>191</i>
1. Reglementare legală.....	191
2. Deosebiri între identitatea și identificarea persoanei fizice.....	192
3. Întocmirea și eliberarea actelor de identitate	193
TITLUL IV. STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ	194
Capitolul I. Starea civilă și actele de stare civilă.....	194
<i>Secțiunea I. Noțiunea și caracterele stării civile</i>	<i>194</i>

1. Noțiunea de stare civilă.....	194
2. Delimitarea stării civile de alte instituții juridice.....	197
3. Caracterele stării civile.....	203
4. Conținutul stării civile.....	208
<i>Secțiunea a II-a. Actele de stare civilă.....</i>	<i>209</i>
1. Reglementarea stării civile. Prezentare istorică.....	209
2. Noțiunea actelor de stare civilă.....	214
<i>Secțiunea a III-a. Raportul dintre starea civilă și actele de stare civilă.....</i>	<i>220</i>
1. Concordanța deplină dintre starea civilă a persoanei și actele de stare civilă.....	220
2. Proba stării civile.....	226
Capitolul II. Organizarea stării civile.....	233
<i>Secțiunea I. Organele stării civile.....</i>	<i>233</i>
1. Exercițarea atribuțiilor de stare civilă.....	233
2. Persoanele desemnate de lege a avea calitatea de ofițer de stare civilă.....	234
3. Competența ofițerului de stare civilă.....	235
<i>Secțiunea a II-a. Întocmirea și înregistrarea actelor de stare civilă ale românilor în străinătate și ale cetățenilor străini în România.....</i>	<i>240</i>
1. Întocmirea actelor de stare civilă ale cetățenilor români aflați în străinătate.....	240
2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor străini și a persoanelor fără cetățenie.....	243
<i>Secțiunea a III-a. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă produse pe nave, aeronave ori în alte mijloace de transport.....</i>	<i>244</i>
1. Întocmirea actului de naștere și de deces ce s-au produs pe o navă, aeronavă ori într-un alt mijloc de transport în timpul unei călătorii pe teritoriul României.....	244
2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă care au loc pe nave și aeronave în timpul unei călătorii în afara granițelor țării.....	245

<i>Secțiunea a IV-a. Răspunderea ofițerului de stare civilă</i>	247
1. Reglementare legală.....	247
2. Răspunderea disciplinară.....	248
3. Răspunderea contravențională	250
4. Răspunderea civilă.....	253
5. Răspunderea penală.....	255
Capitolul III. Întocmirea actelor de stare civilă.....	257
<i>Secțiunea I. Considerații generale.....</i>	<i>257</i>
1. Noțiunea de înregistrarea. Reguli generale privind înregistrările de stare civilă	257
2. Registrele de stare civilă.....	260
3. Certificatele de stare civilă	262
<i>Secțiunea a II-a. Întocmirea actului de naștere.....</i>	<i>265</i>
1. Declarația de naștere	265
2. Termenele pentru declararea și înregistrarea nașterii	269
3. Înregistrarea tardivă a nașterii.....	270
<i>Secțiunea a III-a. Întocmirea actului de căsătorie</i>	<i>273</i>
1. Declarația de căsătorie.....	273
2. Termenul legal pentru încheierea căsătoriei. Opoziții la căsătorie.....	276
3. Încheierea și înregistrarea căsătoriei.....	279
<i>Secțiunea a IV-a. Întocmirea actului de deces</i>	<i>282</i>
1. Declarația de deces	282
2. Termenul în care se înregistrează decesul	285
3. Înregistrarea decesului stabilit prin hotărâre judecătorească.....	286
Capitolul IV. Înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă ...	289
<i>Secțiunea I. Considerații generale cu privire la înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă</i>	<i>289</i>
1. Reglementare legală.....	289
2. Noțiunea și procedura înscrierii de mențiuni în actele de stare civilă	290

<i>Secțiunea a II-a. Cazurile prevăzute de lege de înscriere a mențiunilor în actele de stare civilă.....</i>	293
2. Înscrierea adopției, a anulării sau a desfacerii adopției	295
3. Înscrierea divorțului, anulării ori a încetării căsătoriei.....	298
4. Înscrierea mențiunii privind schimbarea numelui și/sau a prenumelui pe cale administrativă	300
5. Înscrierea mențiunilor privind acordarea sau pierderea cetățeniei române	302
Capitolul V. Reconstituirea și întocmirea ulterioară a actelor de stare civilă	304
<i>Secțiunea I. Reconstituirea actelor de stare civilă.....</i>	<i>304</i>
1. Înțelesul noțiunii de reconstituire	304
2. Cazurile de reconstituire a actelor de stare civilă.....	305
<i>Secțiunea a II-a. Întocmirea ulterioară a actelor de stare civilă</i>	<i>307</i>
1. Înțelesul noțiunii de întocmire ulterioară a actelor de stare civilă.....	307
2. Cazurile de întocmire ulterioară a actelor de stare civilă ...	308
<i>Secțiunea a III-a. Procedura reconstituirii și întocmirii ulterioare a actelor de stare civilă</i>	<i>309</i>
1. Reconstituirea și întocmirea ulterioară pe bază de dispoziție administrativă	309
2. Reconstituirea și întocmirea ulterioară a actelor de stare civilă pe bază de hotărâre judecătorească.....	312
Capitolul VI. Anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă și a mențiunilor	314
<i>Secțiunea I. Anularea, modificarea ori completarea actelor de stare civilă</i>	<i>314</i>
1. Reglementare legală.....	314
2. Noțiunea și cazurile de anulare a actelor de stare civilă	315
3. Procedura de anulare, modificare sau completare a actelor de stare civilă.....	325

<i>Secțiunea a II-a. Rectificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe acestea</i>	<i>327</i>
1. Noțiunea de rectificare	327
2. Deosebiri între rectificarea actului de stare civilă și acțiunea de stat (de stare civilă).....	330
3. Cazuri de rectificare a actelor de stare civilă	333
<i>Secțiunea a III-a. Procedura rectificării actelor de stare civilă</i>	<i>342</i>
1. Organul competent să dispună rectificarea actelor de stare civilă	342
2. Rectificarea actelor de stare civilă pe cale judiciară	346
3. Efectele dispoziției de rectificare a actelor de stare civilă....	347

Dumitru Lupulescu
Ana-Maria Lupulescu

ATRIBUTELE DE IDENTIFICARE
ALE PERSOANEI FIZICE

Numele, prenumele și pseudonimul
Domiciliul și reședința
Actele de stare civilă

Universul Juridic
București
-2015-

PREFAȚĂ

Participarea oamenilor la raporturile sociale, juridice, de familie și de orice altă natură impune cu necesitate identificarea lor ca persoane fizice cu un statut civil bine determinat, un nume de familie și un prenume legal stabilite și având o locuință într-un anumit loc din spațiu. Toate aceste raporturi dobândesc certitudine și siguranță pentru cei ce le încheie, pentru celelalte persoane și pentru societate numai atunci când ele sunt stabilite între persoane fizice a căror identificare poate să fie făcută cu multă ușurință.

Raporturile juridice, de altfel ca și toate celelalte raporturi sociale și de altă natură la care participă persoanele fizice dobândesc conținut, adică dau naștere la drepturi și obligații și există posibilitatea de a fi executate numai dacă subiectele acestora sunt identificate, atât sub aspectul determinării numelui și a statutului lor civil, cât și a locului de domiciliu. Cu alte cuvinte, raporturile juridice la care persoanele fizice participă în calitate de subiecte ale acestora trebuie să se stabilească între persoane concrete care pot fi identificate și nu cu persoane a căror identificare nu este stabilită ori nu este posibil a fi stabilită. Numai în acest fel are loc traducerea în viață, în mod nemijlocit, a prevederilor legale privind atributele de identificare a persoanei în vederea aplicării și realizării dreptului.

Începând cu nașterea și terminând cu decesul, identificarea persoanei fizice reprezintă concretul vieții sociale și juridice care se manifestă în toată varietatea și complexitatea sa în toate raporturile sociale și juridice la care oamenii participă ca subiecte de drept și nu numai. Este greu de imaginat viața socială și juridică cu multitudinea de raporturi ce se stabilesc între oameni fără ca aceștia să poată fi identificați prin statutul lor civil, nume și domiciliu.

Identificarea persoanei fizice în familie și societare se face cu ajutorul atributelor prevăzute de lege, numele de familie și prenumele, pseudonimul, domiciliul și reședința, precum și actele de stare civilă. Lucrarea de față are ca obiect tocmai analiza și cercetarea acestor atribute ale persoanei fizice.

În elaborarea și fundamentarea idelor și concluziilor la care s-a ajuns, autorii lucrării s-au întemeiat, în principal, pe dispozițiile Codului civil și a celorlalte acte normative adoptate în această materie, pe studiul atent și aprofundat al literaturii juridice, române și străine, precum și pe concluziile valoroase ale practicii organelor judecătorești și ale administrației publice cu atribuții în domeniul identificării persoanei fizice. Pentru o înțelegere mai deplină a atributelor de identificare, analiza reglementărilor juridice actuale ale fiecărui atribut de identificare este precedat de o prezentare istorică a evoluției sale juridice, de-a lungul timpului, în legislația din România.

Având în vedere cercul larg de persoane interesate de cunoașterea atributelor de identificare a persoanei fizice în societate, familie și într-un anumit loc din spațiu, analiza și cercetarea acestor atribute este precedată de o prezentare sumară, pentru cei ce nu au cunoștințe juridice, a unor noțiuni generale cu privire la calitatea de subiect de drept civil a persoanei fizice. În acest context sunt analizate dispozițiile legale cuprinse în Codul civil privind noțiunea și caracterele capacității civile, elementele capacității civile (capacitatea de folosință și de exercițiu), precum și unele considerații generale referitoare la noțiunea și necesitatea identificării persoanei fizice și apărarea pe cale juridică a atributelor de identificare.

Cea de a doua parte a lucrării este consacrată cercetării noțiunii, naturii și caracterelor juridice ale numelui de familie, a modalităților de dobândire, stabilire și modificare a numelui de familie ca urmare a modificării stării civile, precum și a condițiilor de fond și procedura de schimbare pe cale administrativă a numelui de familie. Deosebit sunt analizate noțiunea, caracterele juridice și modalitățile de stabilire a prenumelui și pseudonimului, precum condițiile de fond și de formă de schimbare pe cale administrativă a prenumelui.

Domiciliul și reședința constituie obiectul celei de a treia părți din lucrare. Sunt analizate noțiunea, caracterele juridice și importanța domiciliului și reședinței în identificarea persoanei fizice, precum și felurile domiciliului. Distinct, sunt înfățișate principalele prevederi legale cu privire la organizarea sistemului nostru de

evidență a populației, codul numeric personal, precum și natura juridică și procedura de întocmire și eliberare a actelor de identitate.

În sfârșit, cea mai mare parte a lucrării este consacrată stării civile și a actelor de stare civilă.

Starea civilă are din punct de vedere juridic o importanță de necontestat, deoarece cu ajutorul ei poate avea loc identificarea unei persoane prin stabilirea locului și datei nașterii, filiația, căsătoria, adopția, naționalitatea, cetățenia, locul decesului etc. Cu alte cuvinte, starea civilă cuprinde în conținutul său toate actele și faptele cu efecte de stare civilă care se produc în viața unei persoane fizice, începând cu nașterea și terminând cu decesul, toate aceste și fiecare în parte contribuind la identificarea persoanei în familie și societate prin calitățile sale strict personale ce decurg din aceste acte și fapte de stare civilă.

În lucrare este analizată întreaga problematică a stării civile și a actelor de stare civilă cu privire la: noțiunea și caracterele stării civile și actelor de stare civilă și a concordanței dintre acestea; elementele ce alcătuiesc conținutul stării civile; organele prevăzute de lege a exercita atribuțiile de stare civilă; înregistrarea și întocmirea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor români în străinătate și ale cetățenilor străini în România; cerințele și regulile prevăzute de lege pentru înregistrarea și întocmirea actelor de naștere, căsătorie și deces; înscrierea pe marginea actelor de stare civilă a mențiunilor ce modifică starea civilă (filiația, adopția, căsătoria, divorțul, cetățenia, schimbarea sexului etc.); reconstituirea și întocmirea ulterioară a actelor de stare civilă; anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă; proba stării civile.

Lucrarea este astfel concepută încât ea să fie utilă nu numai unui cerc cât mai larg de persoane, dar, în mod deosebit, tuturor ce lucrează în structuri ale organelor puterii și administrației de stat ce au ca atribuții de serviciu întocmirea și eliberarea actelor de identitate, dobândirea și schimbarea numelui de familie și a prenumelui, stabilirea și schimbarea domiciliului și a reședinței, precum și înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă, întocmirea actului de

naștere, căsătorie și deces și înscrierea de mențiuni pe marginea acestora a modificărilor ce se produc în starea civilă a unei persoane pe timpul vieții.

Prin intermediul organelor judecătorești și a celor administrative care emit acte de autoritate, specifice competenței lor, se realizează aplicarea dreptului. Astfel de acte stabilesc drepturi și obligații unor persoane fizice identificate în mod concret în cadrul unor raporturi juridice determinate. Spre deosebire de actele normative care au un caracter general și impersonal, actele de aplicare a dreptului au ca scop să traducă în viață normele juridice într-o relație concretă, stabilită între persoane fizice individual determinate sub aspectul identificării lor prin nume, domiciliu și statutul lor civil.

Practica instanțelor de judecată și a organelor administrative de stat a constituit, prin bogăția de idei rezultate din aplicarea dispozițiilor legale privind identificarea persoanei fizice, o sursă importantă în fundamentarea și formularea de către autorii Codului civil a instituției juridice în identificarea persoanei fizice. De un real folos a fost această practică și pentru noi, atât în susținerea și argumentarea unor idei și puncte de vedere, cât și în înțelegerea și interpretarea textelor de lege în această materie.

În investigarea acestei vaste și deosebit de complexe instituții juridice ce se află într-o dinamică continuă, acolo unde a fost cazul, nu ne-am limitat numai la o simplă prezentare a reglementărilor juridice, ci am luat atitudine critică față de unele lacune și imperfecțiuni legislative, făcând propuneri concrete de completare și îmbunătățire, în viitor, a legislației în acest domeniu.

Autorii

ABREVIERI

alin.	- alineatul
art.	- articolul
B. Of.	- Buletinul Oficial
Curt. Apel	- Curtea de Apel
C. civ.	- Codul civil
C. fam.	- Codul familiei
C. com.	- Codul comercial
C. proc. civ.	- Codul de procedură civilă
C. penal	- Codul penal
C.D.	- Culegere de decizii
C.S.J.	- Curtea Supremă de Justiție
dec.	- decizia
dec. civ.	- decizia civilă
Dreptul	- Revista Dreptul
ed.	- ediția
Ed.	- Editura
H.G.	- Hotărârea Guvernului
ÎCCJ	- Înalta Curte de Casație și Justiție
ibidem	- în același loc
idem	- același autor
Jud.	- Judecătoria
J.N.	- Revista Justiția Nouă
L.P.	- Revista Legalitatea populară
lit.	- litera
M. Of.	- Monitorul Oficial
O.G.	- Ordonanța Guvernului
O.U.G.	- Ordonanța de Urgență a Guvernului
Plen. Trib. Supr.	- Plenul Tribunalului Suprem
p.	- pagina
parag.	- paragraf

pct.	- punct
RRD	- Revista Română de Drept
SCJ	- Revista Studii și Cercetări Juridice
s.n.	- sublinierea noastră
sect. civ.	- secția civilă
sent. civ.	- sentința civilă
Trib. Supr.	- Tribunalul Suprem

MOTO

Acțiunile omenești sunt determinate de nevoile derivând din firea omului și din mediul natural și social în care omul se mișcă. Pentru ca firea omului să apară în toată plenitudinea ei, cu toate năzuințele și nevoile sale, omul nu trebuie privit izolat așa cum nici natura nici viața nu-l izolează, căci a-l izola este a-i nimici firea de om. Omul trebuie privit în mijlocul altor oameni, în contact constant și necesar cu ei. Omul nu devine om decât în contact cu alți oameni. Contactul cu alți oameni apare ca o condiție necesară a vieții omenești; un Robinson nu va trăi ca om, decât atâta timp cât va subzista în el amintirea contactului cu alți oameni și speranța de a-i regăsi; cu stingerea ultimei speranțe și a ultimei amintiri va dispărea ființa sa.

E.M. Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*